

IV. évfolyam. Pozsony, 1902. február 20. 2.szám.

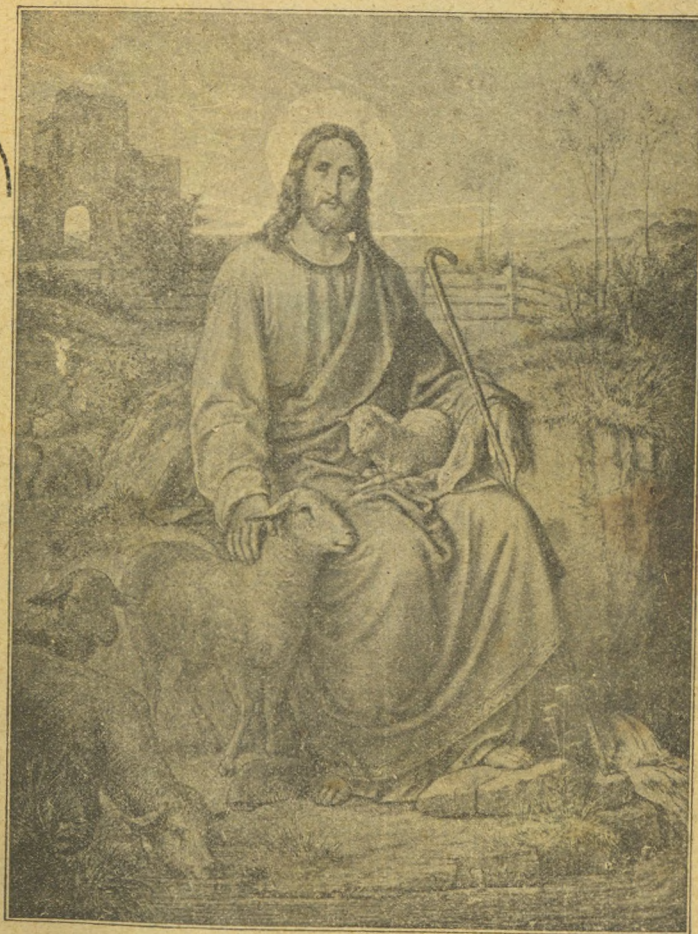
JÓ PÁSZTOR

KERESZTYÉN CSALÁDI LAP.

SZERKESZTI
KOVÁCS SÁNDOR
THEOL. AKAD. TANÁR.

ÁRA:
EGY ÉVRE 2 KORONA. — FÉLÉVRE
1 KORONA 20 FILLÉR.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 20-ÁN.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 20-ÁN.

Egy szám ára 20 fillér.

BALASSA-GYARMAT,
A B.-GYARMATI KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

TARTALOM.

Uram Jézus! (Költemény)	Lévay József.
Mária	Stromp László.
Isten segítsége nélkül (Elbeszélés) .	Pagonyi Piroska.
Luther aranymondásai	Maszyik Endre dr.
Bűnbánat	Torkos László.
Apátlan árvák (Történeti kép) . .	Kovács Sándor.
Mindig közel! (A reggeli harangszóól)	Vargha Gyuláné.
Az egyházi élet köréből	

Az igen tisztelt lelkész, vallástanár és tanító urakat bizalommal kérjük, legyenek szívesek

a „JÓ PÁSZTOR“-t

t. híveik és tanítványaik közt terjeszteni. **Öt** előfizető után tiszteletpéldányt adunk.

Mutatványszámokkal kívánatra készséggel szolgál a kiadóhivatal: **B.-Gyarmati Könyvnyomda Részvénytársaság.**

JÓ PÁSZTOR

KERESZTYÉN CSALÁDI LAP.

SZERKESZTI
KOVÁCS SÁNDOR
THEOL. AKAD. TANÁR.

ÁRA :
EGY ÉVRE 2 KORONA. — FÉLÉVRE
1 KORONA 20 FILLÉR.

Uram Jézus!

Uram Jézus, esdve kérünk,
Hagyd el még az eget értünk;
Gyöngé hajónk süllyedőben,
Drága kincsünk veszendőben;
Színről-szinre hadd lássuk orcád,
Hadd siessünk még újra hozzád!

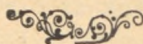
Tanításod: idvességünk,
Könyvben hagyta az minékünk,
Dicső példád megszentelé,
Omló véred pecsételé;
Becse nő az évezredekkel,
Mind hlában! könyved ma nem kell.

Óh! jer közénk élőszóval,
A velőket oszlatóval,
Vezesd szívünk mozdulását,
Hogy megújult földet láss itt,
Célját a gyűlölet ne érje,
Szeretetet plántálj helyére.

És kik a te templomodnak
Tornácain tolakodnak,
Képmutatók, pénzsóvárok,
Lelketlen lélekkufárok,
Ne törd az álszenteskedőket,
Korbácsoddal kergesd ki őket.

Ma is van, óh, Uram Jézus,
Köztünk sok Judás, Pilátus.
Munkádat vidd hamar végbe,
Aztán szállj vissza az égbe,
Mert hogy sorsod nem lesz-e nálók,
Mi rég volt, jót azért nem állok.

LÉVAY JÓZSEF.

M á r i a.

„Üdvözlégy, Istennek kedveltje! Az Úr te veled vagyon és te áldott vagy az asszonyok között!” (Lukács 1, 28.)

Azt tanítják Rómából, hogy Mária «az égnek királynője», «a ki öröktől fogva az Atyánál volt»; «leánya az Atyának, anyja a Fiunak s menyasszonya a Szentléleknek», a ki bűn nélkül fogantatott, bűntelenül élt s bűntelenül égbe is vitetett, holott is végtelen irgalommal uralkodik, mint a bűnösök szószólója Isten előtt.

Nem, ó nem! Csak szálljon ő le abból a túlzott magasságból, a hová őt kegyes vakbuzgóság és egyházi számítás helyezte. Csak hadd tegye ő le kék mennyei ruháját s arany koronáját... És jelenjen csak meg közöttünk mint anya, kegyes, jó, édesanya. Királyi fensége egékig érő marad még ekkor is!

Gondolj édesanyádra! «Édesanyád...» Óh, mennyi szeretet kél e szavakra életre szívedben! Érzed a kezét a kezeden: azt a dolgos, fáradhatatlan, áldó kezét. Hangját hallod: a milyene soha senki hozzád nem beszélt. Gondok alatt görnyedezni látod: érted gyötrődött azokkal. S a mint téged látogatott meg a bűn és baj, bizony csak édesanyád után kiáltottál... Ugyan mi is lennél, mi is lettél volna te a te kegyes, a te áldott, a te hű édesanyád nélkül?!

És most nézz a Jézus édesanyjára. Kitől tanult Ő imádkozni? Ki mutatta meg Néki legelsőbben is az Igazság és a Jó útját?... És vajjon nem ismerte-e az emésztő gondokat is? Avagy mit gondolsz: étel, ital, ruházkodás gondjáról, égnek madarairól, a kik nem vetnek, sem nem aratnak s mégis élnek; a mező liliomairól, a melyek nem dolgoznak és nem fonnak és mégis fényesebben öltözködnek, mint Salamon az ő királyi dicsőségében, — tudott volna-e Jézus oly szépen beszélni, ha közben nem gondolt volna az ő gondterhelte édesanyjára?

Hogy szerette a Fiát! Hogy aggódott miatta! De azt az utolsó, azt a nagy utat — azt nem volt ereje Vele együtt megtenni. Igaz, ez nem isteni vonás... De igenis emberi, igazában édesanyai... Ám a hogy meghalt: ott volt már Mellette s Vele szenvedett, Vele tört meg az ő szíve is...

Szívünk sugallja, lelkünk követeli, hogy a midőn a Fiúhoz törekszünk, ennek teljes megértése végett útközben édesanyjánál is megállapodjunk. És letelesszük az ő sírjára is a szívbeli benső szeretetnek és tisztületnek koszorúját. És üdvözljük őt lelkünkben s

vele üdvözlünk minden kegyes és hű édesanyát; és hálával köszöntjük őt és vele a mi édesanyánkat is, a midőn így szólunk:

«Üdvözlégy Istennek kedveltje! Az Úr veled vagyon és te áldott vagy az asszonyok között».

(CH. W. UTÁN)

STROMP LÁSZLÓ.

Isten segítsége nélkül.

Falusi öreg anyóka mesélte e történetet. A kiről szól, rég nyugszik az anyaföld kebelén, sirját benötte a pázsit, nem emberkéz gondos figyelméből, hanem Isten jóvoltából. Mintha azt akarná velünk megértetni, hogy a jóságos mennyei atya az alatta fekvőnek bűnös életét elfeledte, megbocsátotta kegyes haláláért, őszinte magába szállásáért. Ezen a siron ép úgy zöldel a fű, megtetszik kora nyári reggelen a harmat, mint a többieken, a kik nem ily hajótöröttet takarnak. Az életben sok mindenféle okért le nem ültek volna egy asztalhoz, sirjaik békésen domborulnak egymás mellett.

«Isten segítsége nélkül!» Milyen gőgös káromló beszéd ez, csupán felfuvalkodott ember ajkán csuszhatik ki. Ámbár hiszen többé-kevésbé valamennyien bűnösök vagyunk benne. Isten segítsége leginkább akkor jut eszünkbe, ha veszedelem és bajok ezre környékez. A szabadulás után a hálaadásról könnyen elfeledkezünk. A «magunk esze», «a magunk két erős karja» segített ki az örvényből, mintha bizony az ember csak egy szalmaszálat is keresztbe tudna tenni Isten segedelme nélkül.

Cser Pál szentül hitte, hogy Isten segítsége nélkül is boldogulhat az életben. A mi szép és jó a földön halandók számára nyílik, — azt emberi iparkodás magától is leszakíthatja. Különösen nagy gazdagságról, fényről, pompáról álmadozott és a legragyogóbb boldogságot abban találta, hogy munka nélkül szakadatlan pihenéssel húzza ki az életét s közömbösen nézze, más mint izzad a mezőn, szérűn. Teljes világéletében hév volt neki a kapa, kasza nyele s ha szerit ejthette, örömet elfeküdt a kazalok között vagy a fák hivo-gató sátra alatt. Szomszédairól, testvéreiről, apjáról-anyjáról csurgott az Isten áldotta veríték, — ő már a gyermekkorban is azon törte fejét, hogyan tudna könnyű szerrel munka nélkül gazdag lenni. A jámbor falunépe megütközött ezen a kivánságon, mert hiszen az úr rendelte így: *orcádnak verítékével egyed a te kenyeredet!* És ki merne feltámadni Isten akaratja, rendelése ellen? Szánni való te-

remtés az, hisz a ki perbe száll vele, semmivé leszén, megdől, mint a jegenye és felőle nem lesz emlékezet többé.

Cser Pál mert. Alig hogy kezébe kaparította kicsi örökségét, — elhagyta faluját, búcsút mondott a szülei háznak, meg se nézte még a frissen hányt sirhalmot sem, a hol édes szülei nyugodalmat letek. Különben már az osztozkodásnál kimutatta a foga fehéret. Prókátort fogadott, hogy valamiképen egy pár garassal meg ne rövidüljön. Mit bánta, hogy tiz annyit elfizet az ügyvédjének, csak a testvéreinek valahogy több ne jusson. Kikötötte, hogy neki földet, szőlőt, házrészt ne adjanak, azzal ő nem bajol, — csak pénzt, csak pénzt akar látni. A föld, szőlő nem kamatozik valami busásan, pedig ugyancsak meg kell dolgozni érte, hanem a bankó hamar megszaporodik, az megérdemli a fáradságot, töredelmet. Testvérei ráhagyták. Ő nekik épen a föld kellett, a hol apjuk, öreg apjuk szántogatott, a szőlő, melynek tőkái velök egy idősek. Akkor rakta apjuk a venyigéket, mikor Pál született s akkor szedtek először róla, mikor István a járást próbálgatta s Zsófi csecsszopó baba volt. A házról meg le nem mondtak volna semmi áron. Ősi ház volt az, bár fedele néhányszor új ruhába öltözött, falai ugyanazok maradtak, a miket a falu megszállásakor néhány emberöltő előtt az öreg Cser Imre rakott. Ebben a hajlékban születtek, benne akartak meghalni is. Inkább adósságot vettek föl rá, sem hogy kiengedjék a kezökből. István ugyan megkérdezte bátyját, nem hagyna-e nálunk pár száz forintot abból az ezresből, a mi neki jutott. Egy-két esztendő alatt letörlesztik s az interest becsületesen fizetik utánna, oly pontosan, mint a városi takarékpénztár. Irást adnak róla, csupán azt kérik, hogy adósságukat ne tábláztassa rá a gyenge birtokra, az ő telekönyvi lapjuk eleddig még tiszta volt. Pál megtagadta.

— Rokonados, testvéradós ajándékba birja az ember pénzét, különben is szükségem van az egész összegre.

— No hát Isten segítsen bátyám! Mi is benne bizakodunk, hogy nem hagy el bennünket. Majd az ő segítségével lerójuk valahogy ezt a terhet. Eddig megsegített az Úr, ez után sem hagy el. Nehéz a küzködés, de majd csak meggyőzzük imádkozással veritékkel.

Pál elmosolyodott.

— Rátok is fér az Isten segítsége, öcsém. A termés az Ő kezében van, vagy inkább a véletlen hatalmában. Szöllő elfagyhat, a termést elverheti a jég s munka, imádság kárba veszett. Az én termésemnek se fagy, se jégeső nem árt. Én pénzből akarok élni, azt forgatom, kamatoztatom, jövedelmező vállalatba adom. Ahhoz szerencse

kell, nem Isten segítsége. Szerencsémben bízom. Majd meglássuk, melyikünk boldogul könnyebben? Ki viszi többre?

És elindult pénzével. Búcsúzóul kezét fogott, a kisajtónál még megemeltette kalapját s tova sietett. Vissza nem igen tekintgetett. Nem a múlt, hanem a jövődő állt lelke előtt s incselkedett vele. Azt számlálgatta magában, hány esztendő múlva kerül vissza gazdagon, fényes, aranyos hintóban az elhagyott faluba. Mert vissza fog térni, megmutatja gazdagságát, kincsét, a koldús kenyéren élő atyafiságnak, talán, ha megbecsülik, tisztelettudóan bánnak vele, ad is nekik valamit. Kipótolja pár forinttal az «Isten segítségét», mert hogy e mellett felkopik az álluk, bizonyosra vette. A testvérek szánakodó szívvel néztek utánna a kapuból, míg csak felhőbe nem takarta az országút pora. Szemök megtelt könnyel, a szívök búbánattal.

— Isten legyen irgalmas irántad, szegény bátyám! Ne vegye vétkül, a mivel káromoltad s kegyelmével világosítsa meg a te lelkedet is, hogy higyj benne és alázd meg magadat előtte. És ha megalázkodol, talán nem űződ — kergeted oly vadúl, éhesen a világi gazdagságot és beéred a becsületes kevéssel! Talán a szél elvitte e sóhajt a távozóig, — talán nem vitte, nem hallotta. Talán jobb is, hogy el nem vitte, nem hallotta, mert kevély szája újabb káromlásra fakadt volna, pedig a nélkül is eléggé bűnös volt már.

II.

Jó néhány esztendeig egy szál hirt sem hallottak felőle. Falujában nem tudták, hova lett; ő maga meg úgy elfeledte azt a tájékat, mintha soha színét sem látta volna. Elbujdosta napján déltájban egy kisebb fajta mezővárosba ért. A főutcán minden udvarba betekintett; hátha szemébe ötlík valami. Csakugyan az egyik háznál nagy sokadalmat lát, ember ember hátán szorong. Árverést tartottak s egy koldúsbotra jutott boldogtalan család istállójából vezették ki az egyetlen tehenet s lassan nagy huzavonával forintonkint ígérgettek a házra. Pál odament s meg tudta, hogy a szegény család feje felebaráti szeretetből jót állt egy barátjáért a kocsmárosnál, barátja a kölcsönzött összeggel Amerikába szökött s a hitelező most a jótállón veszi meg tartozását. A jövevény is az ígérgetők közé állt s potomon áron hozzájutott házhoz, tehénhez, ingósághoz. Pénze szépen maradt még, földet vehetett volna rajta, — de göröngyre sajnálta. Inkább kölcsön adta jó kamatra s három esztendei kamatot mindjárt lefogott a kölcsönből. Maga meg szolgálatba állt az árendásnál, segített neki a parancsolásban, cselédséghajszolásában. Úgy látszott, a sze-

rencse melléje szegődik. Őszszel takarmányt vásárolt össze olcsón vagy harácsolts össze kamat fejében, tavasszal két-három árán eladta. Maga is vett fel kölcsön pénzt és nyereségre kiadta. Vagyona már szépen felhalmozódott, de még mindig többet kívánt. Evés közben jön meg az étvágy. Hire járt, hogy a szomszéd határban gazdag közséneret fedeztek föl s társaság alakult bányanyitásra. A reménlett busás nyereség fejében boldog-boldogtalan kínálta megtakarított filléreit. Cser Pál azt gondolta, itt az ideje, hogy egyszerre, egy csapásra dúsgazdag irigyelt ember váljék belőle. Szentül hitt a vállalkozók kecsegtető ígéreteiben, részvényes lett s maga is talált alkalmazást a társaságnál. A szénkeresés nagy hűhóval megindult, ünnepély ünnepélyt, lakoma lakomát ért, de bár jó mélyen leástak, a szén nem igen mutatkozott. Kisült, hogy az összegyűjtött tőke kevés a vállalat felvirágoztatására. A közbizalom lángja kialudt, a munkások jó részét elbocsátották, a kutatás szünetelt. Sok keservesen keresett pénz veszett oda, Cser Pál sem látta viszont ezreseit. Úgy érezte magát, mint a téli időn pórére vetkőztetett utas. A kemény munkához nem fűlt a foga s egy pillanatra tűnődés, kétségbe esés szállta meg: mitévő legyen? Ő is úgy beszélt, mint a bibliai sáfár: *Nem kapálhatok, a koldulást szegyenlem.* — Baleset volt! — mormogta magában, — de nem baj. Újra kezdjük a számítást és a sikernek még sem szabad elmaradni. Ha a szerencse magától nem kedvez, kényszeríteni kell rá.

Az első kudarc csak mohóságát és türelmetlenségét nevelte. Pénzzé tette megmaradt vagyonságát, eladta házáat s pénzével megindult, mint anyyian előtte, a mesés kincseket ígérő tengeren túli világ, Amerika felé. Csalta csábitotta az aranymezők hitető déli bábja. Bizonytalan jövőndő vár rá, de majd csak megbirkózik vele. Az erőfeszítés vége mégis csak az lesz, hogy álmiai megvalósulnak s arannyal megrakodva tér csalódásai földjére vissza. De nem jutott el addig. A kikötő városban, nagy néptámadás volt, a mikor megérkezett. A gyárak és kikötő munkásai tüntetve, zúgolódva járták be az utcákat, magasabb bért követeltek mivel kívánságuk nem teljesült, a boltok és házak fogyasztásához láttak. A hőmpölygő áradat Cser Pált is akarata ellenére magával ragadta; hasztalan próbált szabadulni tőle, ha elárulja, hogy nem tart velők, ellene is felzúdul az elégedetlenek haragos elkeseredése. A tusa végén ő is az áldozatok közé került, belelöttek lábába s börtönbe, utóbb kórházba vitték. Ruhája leszakadt róla, pénzét, a mivel szerencse próbálni indult, a nagy tolongásban ellopták tőle. Betegen, pénz nélkül, idegen em-

berek irgalmából éldegélt, míg valamennyire fel nem gyógyult. Akkor elbocsátották. Hova, merre menjen? Örömet dolgozott volna már, de nyomorék létére munkája alig ért valamit. Betegágyán eszébe jutott egykori káromló beszéde; megtanult buzgón, szivből fohász-kodni Isten segedelméért, amit egykor megvetett. A nyomoruság újjá szülte bűnös gögös lelkét. Rászánta magát, hogy haza megy, elhagyott falujába, testvéreihez, ha még élnek. Talán nem verik ki a földél alól, mint a kóbor kutyát szokás. Igaz, hogy megbántotta őket szeretetlenségével, de a kegyelmes Isten, a kit megtalált, hozzá hajlítja a testvérek szivét s bizonynal elsegíti addig. Útnak indúlt, nem úgy mint egykor, pénzzel és hit nélkül, hanem pénz nélkül és Isten gondviselésébe vetett hittel. Országokon bujdokolt végig, száraz kenyéren élve, hideg földön hálva. Nagy sokára eljutott faluja határába, ahol minden rög vádolva szólt hozzá: Miért hagytál el? Miért sajnáltad verítéket tőlünk? Mi meg nem csaltunk volna! Ismerős arcu emberek jöttek — mentek mellette, egyik sem ismert reá. Felnőttekhez nem mert szólni, de egy sarju leánykát megkértett.

— Él-e még Cser Pál a falutokban kis hugom?

— Talán Cser Istvánt érti kegyelmed? Él bizony. Ő az én jó édes apám. Cser Pál sok esztendő előtt elbujdosott tőlünk, azóta hí-rét sem hallottuk. Valaki beszélte, hogy kiment Amerikába. Isten tudja, hogy megjöu-e valaha, mert nem szerette a szegénységet.

Az utas szeretett volna még kérdezni, egyet — mást, de a kis leánykának sietős útja volt.

— Bocsásson meg kegyelmed, de nékem előre kell sietnem. A városba belódultam korán reggel egy kis zöldséggel, tejjel, vajjal, mivel, az után megkéstem. Pedig nem szeretnék a templomból elmaradni. Ma hirdeti először az Isten igéjét az én testvér bátyám, a ki papnak készül. Isten segítségével kijárta az iskolákat, s pár hét múlva már felszentelik. Nagyon derék, s jó fiu. Mindenki örül rajta, hogy ennyire segítette az Isten! Isten áldja meg kelmedet!

A szegény koldus összeszedte maradék erejét, gyorsabban lépettet, de bizony nem győzött a friss járásu leánnyal. Úgy ment, mintha sebes szárnyak röpitették volna. Hagyján! Mégis oda ért időben a templomhoz, a hol réges rég nem járt. Meghúzódot az ajtónál s hallgatta a mint a hivek énekelgették:

«Mind jó a mit Isten téssen

Dorgálása nem tesz kárt.»

Szemeiből sűrűn patakzott alá a könny. Áhitattal figyelt az ifjú prédikátorra, aki fönt meggyőződéssel hirdette, hogy Úr nem hagyja

el azokat, akik benne biznak. Keserőséggel látogathat, üröm pohárral itathat, de búsulása csak ideig — tart, jóvolta, kegyelme szeretete ellenben örökkévaló. Csodás változást érzett egész valóján, megnyugvás költözött lelkébe. Imádkozott s áldotta Istent, hogy nem mindörökké feddőött vele s nem tartotta meg mindvégig az ő haragját. Azután az erőtlenségtől, kimerüléstől elszenderedett és nem ébredt fel többé. Ott borúlt rá a halál éjszakája, a templom pitvarában, talán abban a pillanatban, mikor töredelmes imádság által lelke megtisztult a föld porától szennyétől. A nyugodt boldog kimulás letörölte ábrázatáról a kinok és csalódások barázdáit s az idősebb emberek rá ismertek benne Cser Pálra. Követ egyetlen egy se vetett reá, hiszen a mikor Isten már dorgált, emberek kárhoytatása véték volna. Megítélhetik-e esendőök az elesettet? bűnösök a vétkezőt? *Ne ítéljeteK, hogy ne ítéltessetek.*

PAGONNYI PIROSKA.

Luther aranymondásai.

— Szemelvények az ő barátságos beszélgetéseiből. —

1.

A Szent-Irásról.

Egy ízben azt mondotta dr. Luther Márton Melanthon Fülöpnek, meg Justus Jónásnak és egyebeknek is a Szent-Irásról, hogy: «olyan az, mint valami nagy erdő, teli mindenféle fajta fákkal s rajtuk sokféle gyümölcscesel. Mert hát a Szent-Irásban is a tanításnak, buzdításnak, vigasztalásnak, ígéretnek és intésnek stb. egész gazdagsága vagyou. Ám ebben az erdőben nincs egyetlen egy fa sem, melyet ő meg ne rázott s melyről egy-két almát, körtét le ne szedett volna»

Igaz — mondá — hogy a Szent-Irásnak én már vén doktora vagyok s ime még a kis kátét se tanultam ki; Isten tiz parancsolatának, a hiszekegynek és a miatyánknak igaz értelmét még mindig nem fogtam fel; nem tudok végükre járni, hanem naponként tanulgotok s imádkozom a kátéból az én Jancsi fiammal meg az én kis Magda lányommal. Hisz, hogy mást ne is mondjak, ki érti tisztán a miatyánknak csak a bekezdését is: « . . . Ki a mennyekben vagy?» Pedig ha csupán ezt a pár szót érteném s hinném, hogy az az Isten, a ki az eget és földet meg minden egyebet teremtett, igazgat s kormányoz, az én atyám, egész biztosra venném, hogy az

égnek meg a földnek én is ura vagyok, valamint hogy Krisztus az én testvérem és hogy minden az enyém. Inségemben Gábor arkangyal inasom, Rafael kocsisom és az összes angyalok szolgálaim lennének, mennyei atyám bocsátaná őket rendelkezéseimre, hogy vigyázzanak rám, nehogy jártomban-keltemben megússem lábamat valamely kőbe.

Ámde hitem próbálása és edzése végett az én mennyei atyám engedi, hogy rabságba verjenek, hogy fojtogassanak s ekkor látjuk s tapasztaljuk meg csak, hogy mily jól értjük a miatyánk ama sorait, hogy mily ingatag hitünk és mily nagy a mi gyarlóságunk. Ekkor kezdjük rendszerint mondogatni: Ki tudja, talán nem is igaz, a mi a Szent-Irásban meg vagyou írva?

Annakokáért a Szent-Irásban bizonynyal a «Mi» vagy a «Te» szócskák a legnehezebbek, a mint az az első parancsokból is kiviláglik: «Én vagyok a *Te* Urad Istened.»

* * *

Luther doktor mondta: «Mint kétezred év előtt, ugy támad a világ most is az Isten Igéje ellen, mert Isten Igéjén az idő nem változtat. A világ pedig hiába, csak világ s az is marad, a világ az Ördög menyasszonya, teszi s mondja a mit a Farizeusok. (Ján. ev. 7-ik fejezete. 47., 48., 49. v. szerint) a maguk szolgálinak mondtak, mikor kiküldték őket, hogy fogják meg Krisztust: «Nemde titeket is elcsábított? Hát hisz-e ő benne a főemberek avagy farizeusok közül csak egy is? Ámde a nép, mely nem tudja a törvényt, átkozott.» Hát most is azt mondják: «Hisznek fejedelmek és püspökök is a lutheri tanba?»

* * *

Máskor Justus Jónás egy előkelő meissenai nemesről beszélt Luther doktornak. Elmondta, hogy az a nemes ur éjjel-nappal mind csak azon törte fejét, hogy gyűjthetne halomra minél több pénzt és kincseket. Egyébként aztán semmivel sem törődött; a szent iratokat is csak becsmérelni tudta. Többek közt Frigyes János herczegnek, a szász választó fejedelemnek is, a ki vele az evangyeliomi tanról gyakorta váltva szót, egyizben azt mondta: «Kegyelmes uram, mi köze az evangyeliomnak fenséged személyéhez.» Ekkor mondá dr. Luther Márton: «Korpa is volt ott.» És elmondott egy mesét az oroszánról, a ki az összes állatokat vendégségbe hívta. Nagyszerű lakomát csapott. A disznó is hivatalos volt. Mikor aztán a drága eledeleket

feltalálták és a vendégek elé tették, megszólalt a disznó: «Korpát is kapunk?» No hát ilyenek a mai epicureusok is. Mi prédikátorok a legjobb és legfelségesebb eledellel kínáljuk meg őket a templomban, kínáljuk nekik az örök üdvösséget, a bűnök bocsánatját és az Istennek kegyelmét s ők — orrukat fintorgatják, aranyra éheznek. Kell is virág a tehénnek! Boldog, ha szalmázhat.

Ilyenformán esett meg Ambrosius R. pappal is. Mikor ő arra intette híveit, hogy szorgalmasan hallgassák az Isten igéjét, ezek azt felelték neki: «Hát biz édes tiszteletes úr elmennénk mi szívesen a templomba is, ha ott egy hatalmas sörös hordót ütne csapra s abból kínálgatna.»

Olyan az a wittenbergi evangelium, mint a vízbe hulló eső, kevés haszna ennek. De hogyha az az eső homokos földre hull, hol sovány a vetés és napsugártól hervadt, kisült, ez az eső földet üdit s termékenyít.»

Fordította: DR. MASZNYIK ENDRE.

Bűnbánat.

Irgalomnak ős forrása,
Bűnös lelkek vígasza,
Betegeknek gyógyulása,
Vérző szívek balzsama,
Fenn a magas égi honban,
Tekints reám bánatomban!

Legörnyeszt a vétek terhe,
Jer, könnyítsd meg terhemet,
Ki a keresztfára verve
Értünk halált szenvedett,
Világ bűnét ki elvetted,
Óh segíts fel elesettet!

Nincsen óra életemben,
Melyhez vétek nem tapad,
Üldözi a jót szívemben
Ezer vétkes indulat,
Botlom tudva s öntudatlan
Tettben, szóban, gondolatban.

Gyarló ember, mit míveljek
Hogy ne érjen kárhozat?
Menedéket kinél leljek,
Bünterhem ha rám szakad?
Üdvözítőm, te légy nékem,
Erőtlennek erősségem!

Erősítsd a hitet bennem,
Hogy halálod üdv nekem,
Akkor bizton lehet mennem
Át a földi életen,
Nem lesz, a mi elválaszson,
Kegyelmetől elszakaszson.

TORKOS LÁSZLÓ.

Apátlan árvák.

Kép a régi időkből.

Thurzó György kegyelmes urunk házához látogatunk el egy kis rövid időre, a csodaszép Vág völgyébe s a sok harcáról híres-nevezetes XVII. századba, annak is az első felébe. Az öreg úr, a kit szeplőtelen jelleméért az egész ország apraja-nagyja tisztelt, nyugodni tére ugyan már az ő apáihoz, de azért bátran kopogtathatunk az ajtón, a vendéget nem utasítják el. Otthon van a nagy úrnak tiszteletre méltó özvegye, árva Czobor Erzsébet, nagyreményű fia Imre és ha véletlenül ők távol járnának, a házi gazda nevében Rimay János uram Ő kegyelme, az udvartartás feje s a család bizalmas hű tanácsadója oly magyaros vendégszeretettel fogad, hogy egy általában nem esik nehezünkre az ott maradás. Szétnézhetünk a házban, udvarban, vajjon változott-e képe a családfő halála óta? Él-e még benne az a törhetetlen evangéliumi protestáns szellem, mely régente híressé tette? Az a hatalmas magyar hazafiérzés, mely e családot jellemezte? A tudománykedvelés, iskolaalapító hajlandóság, mely a reformáció századának uraiban természetévé vált?

Igaz, a bitsei ház elcsendesedett kissé a nagy úr halála óta. Országzászlósai, megyék ispánjai nem adták kézből-kézbe a kilincset, mint mikor még a palatinus lakott benne. Elárvult háznak atyafilátogatója is kevesebb akad. A hét leány közül négy már kiröppent az ősi fészekből s mindegyiknek a saját tűzhelye volt már kedvesebb. De a szellem, a lélek a régi maradt. Az özvegy nádorné, Czobor Erzsébet, nem csak nevét viselte holtáig urának, hanem elveinek s végakarátának is hű őrizője volt. A nádor meghagyta, hogy valamennyi utódát foszszák meg örökségétől, a ki az ágostai hitvallást valaha megtagadná. Czobor Erzsébet erős lelkű asszony volt, hű és okos feleség, a ki meg tudta érteni férje minden gondolatát, s halála után is az ő tanácsán járt, gondolkodása szerint igazodott. Ő vette fel az árván maradt protestantismus és a támasztalan család gondját. Valósággal oszlopa volt asszony létére felekezetének. Mintha a csapás és a közlendő veszély tudata megacélozta volna erejét. Alig hunyt el férje, megkezdte a készülődést a reformáció százéves emlékünnapére, melyet Bitsén nagy fényvel ült meg. Teljesen azonosította egyéniségét az evangélikus egyházzal s érdekeit roppant erővel s elszántsággal védelmezte. Buzgón olvasta a bibliát s a hitvallási iratokat, ismerte az uradalmain működő papok képzettségét, tehetségét, hithűségét. Midőn a róm. katolikus egyház nevében Pázmány

Péter, a nagyeszű főpap megkezdte a reformatio ellen «Hodegusz» vagy «Kalauz» című nagy munkájával az élet-halál harcot s a hazai protestáns írók közt egy sem akadt, a ki Pázmánynyal szépen írás és vitázás dolgában mérkőzhetett volna, az özvegy nádorné lefordította a Hodeguszt latinra s fölszólította Baldinust, a wittenbergi egyetemnek az időtájt leghíresebb tanárát, hogy írjon a vakmerő könyvre cáfolatot. Annyirajártas volt a theologiai irodalomban, hogy ellenőrizhette a birtokain működő papok hittani álláspontját; az ágostai hitvallást és az úgynevezett Egyezés formuláját úgy ismerte s tudta magyarázni, mint egy képzett pap s szilárdsága, hűsége szeretett egyházához meglepő jelenség ebben az állhatatlan korban. A vallásosság azonban nem mint rideg felekezeti szellem jelentkezett nála, mely éhezi s szomjúhozza a küzdelmet; valóban emelkedett lélek volt, a kinek ereje hitéből táplálkozott s a kinek nagy erényei megragadták a kor érdeklődését. Úrnőnek született s úrnői hatalmát ép úgy érezte családja tagjaival, mint cselédeivel. Feltétlen engedelmességet és meghajolást követelt tőlük. Fiának ő keresett hozzá méltó, szive szerinti menyasszonyt. Tetszését legjobban a 14 éves Nyáry Krisztina nyerte meg, egy ősrégi gazdag főúri család gyenge sarja. A Nyáry-ház a Tiszavidék leghatalmasabb dynastiája volt, mint a Thurzó család a Vág völgyének. Egyik őse, Nyáry Lőrinc, szolnoki várnagy vitézségével érdemet szerzett arra, hogy nevét Tinódi lantja örökítse meg; várát addig védte maroknyi seregével, míg rommá nem lett; a török vezér láncra verve küldte Stambulba, évekig sínylődött a Héttoronyban s csak egy szolgájának önfeláldozása váltotta meg a bizonyos haláltól. Pál, Krisztina atyja 1596-ban a Dobóéhoz méltó elszántsággal és hősiességgel védte az ozmántól Eger várát. Utóbb a nemzeti párt élére állt s a bujdosó magyarok Bocskay előtt őt szemelték ki Erdély fejedelmévé. Anyja, Várdai Katalin rokona volt Várdai Pál esztergomi érseknek, mindazáltal buzgó protestáns, szívéből tisztelte Alvinci Pétert, a híres kassai papot, a ki Pázmánynyal irodalmi téren bátran szembe szállt. A kisvárdai kastélyban nagyon egyszerű jellemű volt a nevelés; a családanyát nem érdekelték ugyan felettébb a hit dolgai, theologiai képzettsége messze elmaradt Czobor Erzsébeté mögött, de szigorú felekezeti gondolkodását tekintve igazi hasonmása volt későbbi nászasszonyának. A lutheránus és kálvinista matróna hamar megegyezett egymással, 1618-ban megtartották a kézfogót s pár hónapra rá a lakodalmat. A jegyesek kézfogójuk napján látták egymást először s házasságuk alapja nem annyira a személyes vonzalom volt, mint a gyermeki meghódolás a szülői akarat előtt.

A menyegzői mámor nemsokára elszállt s a két nő: az élemedett anya s az ifjú feleség közt kitört a féltékenység a közös birtokért, Thurzó Imre szeretetéért. Már természetök, gondolkodásuk különbözött egymástól s ez a különbség a kölcsönös érintkezés folytán nem hogy enyhült volna, de még inkább élesedett. Az ifjú menyecskét nem érdekelték a vallási viták, mikért az öreg matróna lelkesedett: magába vonult s midőn férje a háztól távol harcolt Bethlen lobogója alatt, a természet kebelén, halászatásban, gombaszedésben keresett orvosszert az elhagyottság öló mérge ellen, vagy a csendes magány óráin naplójába jegyeztetett. Gyakran kellett éreznie az egyedüllét terhét és unalmát; özvegy volt özvegyi fátyol nélkül. Csak első leánykája, Erzsébet születése után enyhült némileg sorsa. A két asszony viszonya épen nem volt bizalmas; ritkán laktak együtt s érintkezésük udvarias volt, de minden melegség és ragaszkodás nélkül. Leplezett idegenkedéssel nézték egymást s folyton versenyeztek azért, hogy kié legyen az ifju Imre szívében az elsőség. A fiatal nőt nagyon bántotta az, hogy férje mindig anyjával levelezett s róla csak az utóiratokban tudakozódott; naplójában gyakran elárulja elégedetlenségét a miatt, hogy anyja kedvéért mellőzi s országos ügyekben csak anyjával tanácskozik, terveit csupán vele közli. Az özvegy nádorné neheztelt halványképű menyére azért, hogy nem vett részt időtöltéseiben, keveset törődött a vallás ügyeivel, e helyett horgászott a Zsilinka patakban s gombát szedegetett a rajeci hegyek lejtőin. Tény, hogy Krisztina nem igen járt az özvegy kedvében, hozzáintézett levelei szerfelett hidegek, alig tudósítja valamiről, ámbár, néha, de nagy néha látszik soraiban némi alkalmazkodó szándék. Egy ízben például a hricsói pap betegségéről tudósítja napát, midőn Lietaván időzött s elismerőleg teszi hozzá: «Kár érte, mert jó prédikátor vala szegény». Míg a két viszálkodó fél szeretetének közös tárgya, Thurzó Imre élt, elfojtották mély gyűlöletüket. Czobor Erzsébet hatalma tudatában kiméletlen volt gyenge akaratú menyé iránt s Nyáry Krisztina túrt, remélve, hogy sorsa változni fog. Azonban Thurzó Imre rövid fényes pályafutás után 1621 őszén 23 éves korában meghalt s benne kidőlt a család és az egyház legfőbb támasza. A két nő még egyszer, — utoljára találkozott egymással a közösen szeretett halott koporsójánál, azontúl mindinkább elváltak egymástól útjaik. Midőn Krisztina második gyermeke, a ki atyja halála után született, szintén leány lett, Czobor Erzsébet elkeseredése nem ismert határt; gyűlölte, utálta gyenge testalkatú menyét, hogy egyetlen fiának nem tudott fiörököst adni. A fiatalon özvegyen maradt

as szony sem tartózkodott többé, nyiltan kimutatta ellenszenvét napá iránt. Egyszer elhagyta a Thurzó várat, hazament anyjához Kisvárdára; nemsokára eldobta az özvegyi fátyolt, eldobta a tisztelt Thurzó nevet s felesége lett Eszterházy Miklósnak, a protestáns-üldözés vezéralakjának. Érdekes az a levél, melyben Czobor Erzsébetet eljegyzéséről tudósította. Hideg, udvarias levél ez, melynek minden sora elárulja, hogy íróját inkább a kötelességérzet vezette, mint a figyelem. «Mivel hogy az Úristen három dolgot magának választott, azok közt egyiket az szent házasságot, mivel hogy azért az Úristen rendelésének, akaratjának senki ellene nem állhat; azért hogy mivel szerelmes asszonyom anyámnak tetszett az az én szerencsém, kit az én Istenem az én gyámoltalan, árva állapotomban nekem mutatott: köteleztem azért magamat az szent házasságra az tekintetes és nagyságos gróf Eszterházy Miklós úrnak, mely szerencsémet, állapotomat, hogy Nagyságod is megértse, nem mások, hanem magam levelem által akartam Nagyságodnak mentül hamarabb lehet értérsére adni».

Valamivel utóbb megtagadta hitét s áttért a katolikus vallásra. Az öreg Thurzóné, aki belátott menyé lelkébe, a ki a hithagyást a legszörnyűbb bűnnek tartotta, nem bizhatta reá a lánykák nevelését, magánál tartotta őket Lietaván, Hricsón, e hozzáférhetetlen sziklafészkekben s lelkökbe plántálta egyháza szeretetét. Lelkiismeretén kívül elköltözött kedveseinek emléke is kötelezte őt erre; fiának utolsó szava titkára feljegyzése szerint az volt: «én igaz és tiszta ágostai hitvallású vagyok.» Roppant haragra gyulladt, midőn Nyáry Krisztina újabb nászáról értesült, indulata első kitörésében vissza akarta tartani hozományát, csak öcsce Czobor Mihály tanácsára enyhült meg annyira, hogy a gyűlölt asszony «holmiját» elvitette Lietaváról. Haragjába félelem is vegyült. Érezte, hogy Nyáry Krisztina követelni fogja gyermekeit s Eszterházy az árvák örökségét. Azonban nem csüggedett el, a támadókkal szemben védőket keresett; hogy annál könnyebben ellenállhasson, elfoglalta az árvai örökös főispánságot, mely a Thurzók birtoka volt a körlevelekben kérte a vármegyék támogatását. Lelkét megdöbentette a gondolat, hogy szerette unokáit elveszíti, anyjuk katolikusokká neveli őket s egykor majd pirulva fogják emlegetni eretnek apjukat, nagy anyjukat. Másrészt Nyáry Krisztina sem akart lemondani gyermekeiről, kiket szive alatt hordozott s a kik «az özvegyiség gondos, bús állapotát» enyhítették. A harc elemei erővel tört ki közöttük. Eszterházy királyi meghatalmazásra elfoglalta Bitsét, a melyhez az özvegyet legédesebb emlékei csatolták: felesége pedig napról-napra sürgette hogy bo-

csássa hozzá leánykát, ellenszegülés esetére Eszterházy erőszak-
kal fenyegetőzött. De a hősrököss asszony tántoríthatatlan maradt;
az aggodalom, kétségbeesés új feyvert adott kezébe. Legyőzve régi
ellenszenvét, nyájasságtól áradó levelet írt menyének; biztosította,
hogy leánykái a legjobb gondviselés alatt vannak s kérte, hogy ne
veszélyeztesse drága egészségüket a téli utazással. Hivatkozik fájd-
almára; a ki annyit veszített, szüksége van vigasztalásra, hagyja
nála unokáit, a kiknek minden vonása feledhetetlen fiára emlékezteti.
Más levélben, midőn kedvező hireket hallott, kereken megtagadja a
gyermekek kiadását, mert atyjok vallásában akarja őket felnevelni.
Három évig állt ellent minden kérésnek és fenyegetésnek, a királyi
parancsnak, mert az utolsó protestáns nádor, Thurzó Szaniszló párt-
ját fogta. De ennek halála után a rendek Eszterházyt, a gyűlölt el-
lenséget választották nádorrá. Az elhagyott s küzdelemben kimerült
nőt lesújtotta az a hir; érezte, hogy győzelmet nem lehet remélni
többé. De még most sem hátrált meg. Várta az országgyűlés közben-
járását, azonban haszontalanul várta. A két tábla gyűlése megpa-
rancsolta, hogy adja ki Eszterházy nénak leányait, különben, mint en-
gedetlent a törvényes büntetéssel sujtja. A nádor, hogy a négy esz-
tendei ellenállásért megfizessen, hideg, kiméletlen hangu levélben
tudatta legyőzött ellenfelével diadalát. A szegény özvegy ereje
megtört; látta, hogy nem ellenkezhetik többé s elfásultan várta a
válás idejét. Fájdalma annyira erőt vett rajta, hogy beteggé lett; az
a gondolat, hogy unokáit leszakítják, kebléről, egészen leverte. Az
isteni gondviselés azonban megkimélte őt a válás nehéz percétől;
elszólította őt a bujdosás e völgyéből az üdvözültek közé. Nem kel-
lett látnia a győztes ellenfél diadalmas arcát, lenéző tekintetét. A
kisebbik árva, Krisztina, valamivel előbb meghalt nagyanyjánál, apái
vallásában. Anyja kezébe csak Erzsébet jutott, akit utóbb Eszterházy
első szülött fiához, Istvánhoz adott nőül.

Igy végződött ez az egyenlőtlen küzdelem, a századnak egyik
legédekesebb jelenete. Az össze ütközés azért volt olyan heves és
kiméletlen, mert nem csupán két harcoló anya ált egymással szem-
ben, hanem két különböző kor, két ellenséges párt: a jövőért re-
megő protestáns s a fényes diadalokról álmódó, hódítása törekvő
katholikus. Közöttük megalkuvásról nem lehetett szó, a küzdelem-
nek tökéletes győzelemmel vagy tökéletes bukással kellett végzö-
nie. Czobor Erzsébetet a veresség sirba döntötte, — de az isteni gond-
viselés kegyelmes volt hozzá. Ha még néhány évig él, megláthatta
volna, mint tagadják meg leányai egynek kivételével ősi hitüket, a
miért anyjuk vértanúságot szenvedett. Akkor lett volna csak igazán
oka felsőhajtani fájdalmában: «Élég nekem az én életem, vedd el
az én lelkemet Uram!»

KOVÁCS SÁNDOR.

Mindig közel.

Én veletek vagyok minden napon.
Máté XVIII. 20.

Milyen jó volna, ha az, a kit a világon legjobban szeretünk,

mindig velünk volna, ha sem éjjel, sem nappal el nem hagyna bennünket, sohasem kellene rettegnünk a válástól, a búcsútól, még rövid időre szólótól sem, s az utolsó nagy búcsúvételtől sem a halál órájában.

De hát ez a mai mondas épen ezt igéri. Vajjon neked is szól-e? Igen, neked is, mert az Úr Jézus így szól minden tanítványához (tudniillik azokhoz, a kik hallgatnak az Ő szavára, s elismerik Őt mesterüknek): «Én veletek vagyok minden napon.» Még csak nem is így mondja: «Veletek leszek», úgy, hogy nem kell azon töprengened, hol és mikor lesz majd veled; hanem így szól: «*Veletek vagyok!*» Úgy van, most is, habár szemeid talán el vannak vakítva, mint az Emmausba menő tanítványoké, mikor Jézus mellettük ment, s ők még sem ismerték meg. Hogy te észreveszed-e vagy sem az ő jelenlétét, az nem változtat a dolgon, mert az Ő szavának igaznak kell lenni és igaz is, Ő pedig ezt mondta: «Én veletek vagyok minden napon.» Neked nem kell egyebet cselekedned, csak hinned, hogy ez igaz és örülnöd neki. S ha hiszed, akkor lassacskán egészen bizonyossá válik számodra, vagyis meglátod, hogy igazán úgy van, hogy Jézus mindig veled van.

Mennyi ideig marad veled? Mindig! «minden napon.» Azt igéri, hogy sohasem fog elhagyni, soha egyetlen percre sem. Ebben a «sohasem»-ben az egész örökkévalóság benne foglaltatik. Nemcsak erre az életre vonatkozik, hanem az örökéletre. És «minden napon» ez igazán azt teszi, hogy mindennap, életednek minden percében, úgy, hogy sohasem kell kérdezned: «Velem van-e most Jézus?» «Veled van» — mindig ez a felelet, mert Ő azt mondta: «Veletek vagyok minden napon!» Oh milyen bizonyosság, milyen boldogság, milyen kegyelem!

Óh, Jézus, drága pásztorom,
Velem vagy te mindenkoron!
Áldó szerelmed befedez,
S ha gyöngye lábam tévedez,
Erős karod oltalmat ad,
Te legjobb, leghívebb barát!

(A Reggeli Harangszóból.)

Franciából: VARGHA GYULÁNÉ.

Az egyházi élet köréből.

A «Jó Pásztor» IV. évfolyamából ez a második szám. Ez is mutatja, hogy a szerkesztőt prot. íróink legjava támogatja nehéz munkájában, önzetlenül, pusztán a jó öntudat édes jutalmáért. A «Jó Pásztor» a tiszta evangéliumi szellem harcosa, szeretetet, hitbúzgóságot, keresztyén hűséget hirdet és tanít; Isten igéjét prédikálja a templomon kívül. Arra törekszik, hogy a Krisztus szellemét beleplántálja olvasói szívébe s az életbe. A «Jó Pásztor» közöl szép költeményeket, építő bibliai magyarázatokat, búzgó

elmélkedéseket, történeti rajzokat, tanulságos elbeszéléseket s különféle fontos tudnivalókat az egyházi élet köréből.

A «Jó Pásztor» ára *egész évre csak 2 korona*, oly csekély, hogy a legszegényebb napszámos ember is járathatja. A lap árát a szerkesztőhöz, *Kovács Sándor theol. akad. tanárhoz Pozsonyba* (Konvent-u. 13.) kell küldeni. Aki mindjárt fizetni nem tud, annak a kedviért elvárunk aratás vagy szüret utánig. A ki *öt* előfizetőt *gyűjt*, a «Jó Pásztort» egy egész évig ingyen kapja.

Vallásos esték Győrött. Győrött a bőjt folyamán vasárnaponként vallásos tárgyú felolvasásokat rendez az evang. és ref. gyülekezetek előljárósága. A felolvasók Isó Vince, Szabó Zsigmond, Tóth Kálmán lelkészek és Benedek Vince, Gróf Endre tanítók. A sokat ígérő programot szavallatok, ének- és zeneelőadások egészítik ki. Isten áldását kívánjuk a nemes munkára!

Darányi Ignác. A dunamelléki ev. ref. egyházkerület Darányi Ignác földművelésügyi minisztert, komáromi egyházmegyei segédgondnokot, a pápai főiskola főcuratorát választotta meg főgondnokává néhány szótöbbséggel Hegedűs Sándor ellenében. Két minden tekintetben kiváló, igazi protestáns lelkű férfiú versenyzett a közbizalomért s a gyülekezetek azzal a nyugodt s boldog hittel szavazhattak, hogy bárki jut a kormányrúd mellé, erős ember kezébe kerül. Üdvözljük Darányit Szilágyi örökében, mely dísz is, — igaz, de egyszersmind önmegtagadással járó nehéz munka. A közelgő viharos időkben az előjárók hűsége, ereje, határozottsága és bölcsesége nélkül az egyházra sok bajos óra vár. Ört kell állaniok, hogy nyájukban a világnak szerelme el ne harapózzék, hogy a Krisztusnak ígését, az evangéliom világosságát a kufárok véka alá ne rejtseék, hogy az igaz keresztyénség megmaradjon köztünk. Isten szent Lelkének erejét kérjük Darányira, hogy az Úr szőlőjében hűségesen fáradhatatlanul munkálkodhassék s nyomában igazi áldás támadjon!

Győry Elek †

A magyar protestáns egyházakat nagy veszteség érte Győry Elek elhunytával. Az evang. egyház egyetemes gyűlésének hosszú időn át főjegyzője volt s minden nevezetesebb ügy intézésében részt vett. Ha sérelmünk volt, az ő tolla és hatalmas szava kereste, követelte igazunkat. A zsinat előkészítésében, egyházi alkotmányunk kidolgozásában orosz-lánrész jutott Győrynek. Erős szabadelvű gondolkodású lélek volt, a kinek igazi életeleme a szabadság, a kinek sorsa a r. kath. egyház ígája alatt boldogtalan meghasonlás lett volna. Protestáns gondolkodását mindenütt érvényesítette és sehol soha meg nem tagadta. Egyik lelkes híve és szószólója volt a prot. testvéregyházak összeülekezésének s a vizáلكodás konkolyhintőit nem szenvedhette. Áldás emlékére!

Jó könyvek. Az «*Állatok világából*», a melyről lapunk már több ízben megemlékezett, most jelent meg a 47. füzet. Tartalma és kiállítása egyiránt méltó a nagy célhoz és nagy műhöz. Az egész munka oly színvonalon áll, hogy hosszú időre fölöslegessé teszi új természetrajz kiadását. Egy-egy füzet ára csak 80 fillér. Megrendelhető a Légrády-Testvéreknél. — A «*Magyar Remekirók*» első öt

kötete megjelent a Franklin-Társulat kiadásában. Vörösmarty, Arany, Tompa műveinek első kötetét s Garay és Csiky válogatott műveit kaptuk szép izléses vászonkötésben. Minden kötet előtt az író arc-képét látjuk s minden költőt egy-egy kiváló jellemrajz és életkép mutat be. Az egész gyűjtemény 55 kötetből áll s ára 220 korona. Havi 3 kor. részletfizetésre is megrendelheti kiki. — *Tudományos Zsebkönyvtár.* Ily című vállalat indult meg Pozsonyban, Stampfel Károly kiadásában. A tudományos ismeretek tömör összefoglalásai e csinos és olcsó füzetkék, úgy, hogy melegen ajánlhatjuk kivált azoknak, a kik valamely szakirodalom alapvető munkáit nem tanulmányozhatják.

A **Magyar Szó** a protestáns szellem legodaadóbb dajkája összes napi lapjaink közül. Legutóbb is, midőn Temesváron misére kényszerítették a prot. tanulókat, ez a lap ismerte föl legelsőben a sérelem nagyságát és követelte orvoslását. Bátor harcosa az igazságnak. Aki napilapot járát, járassa a «Magyar Szó»-t. Ára 28 kor. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhivatal.

A **bánki iskola.** Bánk veszprémmegyei község, a Bakony északi lejtőjén. Ezelőtt 150 esztendővel temették el az utolsó evangélikus lelkipásztort s ezóta szerteszéledtek a nyájnak juhái. A gyülekezet most támadt fel megint halottaiból, mint Bakony-Szombathely leányegyháza. Hofbauer Pál lelkész atyánkfia összegyűjtötte a csüggedt híveket s szép szóval, biztatással, jó példával adakozásra, munkára buzdította őket. És már tanítója van a kis nyájnak, iskoláját febr. 3-án szentelte fel az anyaegyház papja. Az új evang. iskolához az az épületanyag legnagyobb részét a r. kath. földesúr, Eszterházy Béla gr. adta, az adakozásban a legelsőök egyike volt a r. kath. plébános s a bánki r. kath. hívek testvériesen megfelezték a fuvarozás és napszámos-munka terhét evang. testvéreikkel. Örömmel adunk hírt erről a szép egyetértésről és igazi felebaráti szeretetről. És hiszszük, ha bujtogatók nem volnának, a keresztyének közt lassanként megszűnnék, magostul kiveszne a szeretetlen gyűlölködés. *Egymásnak terhét hordozzátok s úgy töltsétek be a Krisztusnak törvényét.* (Gal. 6., 2.)

Kókai Lajos budapesti protestáns egyházirodalmi kiadó azon kéréssel fordul Magyar ország összes protestáns lelkészeihez, hogy szíveskedjenek a *saját kiadásukban* megjelent bármilyen című egyházi irodalomba vágó munkájuk és dolgozatuk (esetleg tankönyvük) *teljes* és pontos címét vele mielőbb közölni. Nagy hiányát érezzük egy minden protestáns művet magában foglaló katalógusnak. Egy ilyennek megszerkesztése céljából fordul a nevezett cég lelkészeinkhez. A külföldön, különösen a német birodalomban már régóta közkezen forog a *«Theologischer Handkatalog»*, mely nagy szolgáltatokat tesz a theologusoknak és lelkészeknek egyaránt. A kiadó ezt veszi mintául. A közléseket egyenesen címére (Kókai Lajos, Budapest IV. Károly u. 1.) kéri intézni.

Szerkesztői izenet. Lapunk első számát a kiadóhivatal tévedésből, vagy elnézésből, több új előfizetőnknek nem küldte meg. Felkérjük őket szíves jelentkezésre, hogy a hiányokat pótolhassuk. — *Nógrád-Verőcze.* A «Jó Pásztor» régebbi évfolyamából még pár példányul rendelkezünk. Az eredeti áron kapható.

Az Evang. Theologusok Otthona kiadásában megjelent és kapható (Pozsony, Konvent-u. 13.)

„Kis Énekeskönyv“

A keresztyén hívek lelki épülésére régi és újabb szerzők műveiből szerkesztette **Kovács Sándor.**

A magyar prot. énekköltészet virágainak gyűjteménye ez a könyv. A reformatió korától kezdve napjainkig minden korszak költői megvannak benne. Magános áhítatosságra, iskoláknak és gyülekezeteknek egyiránt ajánlható. A 12 íves szép tiszta nyomású könyv ára csinos kötésben 1 kor. 50 fillér, angolvászon kötésben 4 korona. Nagyobb megrendelésnél kedvezmény jár.

Protestáns Esték ^{II.} füzet

TARTALOM:

A monotheismus a görögök-nél és izraelieknél	Pukánszky Bélától.
A fejedelemasszony udvara	Hovács Sándortól.
A női kéz	Hegedűs Istvántól.
Sokrates	Stromp Lászlótól.
Versek	Szabolcska Mihálytól.
A provençei troubadourok .	Albert Józseftől.
Jean Paul a leánynevelésről	Dr. Masznyik Endrétől.
Az evangelium Japánban .	Pröhle Vilmostól.
A munkáskérdés és a socialis reformok	Schulpe Györgytől.
Höltözés más világba	Stromp Lászlótól.
Carlyle Tamás	Jónás Jánostól.
A halotthamvasztás keresztyén álláspontjáról	Dr. Masznyik Endrétől.

A vaskos 20 nyomtatott íves mű ára 2 korona, díszes angolvászon kötésben 3 korona.

A megrendelések a Balassa-Gyarmati Könyvnyomda Részvénytársasághoz vagy Kovács Sándor theol. tanár úrhoz Pozsonyba intézendők

A legalkalmasabb konfirmációi ajándék

KOVÁCS SÁNDOR

IMAKÖNYVE

az evangéliom népe számára.

Az egyházi irodalomban egyedül áll tartalmával, díszes kiállításával és olcsóságával.

A protestáns imádságok gyöngyeinek gyűjteménye. Az egyházi lapok szerint igazi hézagpótló mű, a minnek egy prot. családból sem volna szabad hiányoznia.

A B.-Gyarmati Könyvnyomda Részvénytársaságnál

s minden könyvárusnál kapható.

Csinos keménykötésben 1 k. 60 fill

Díszes angolvászon kötésben, arany metszettel, finom minister papíron, csattal 5 k. — fill

Elefántesont utánzat, vagy díszes bőrkötésben arany metszettel pergament papíron díszes csattal 8 k. — fill

Lelkész vagy tanító uraknak két havi leszámolásra bizományba is ad imádságos könyveket

a B.-Gyarmati Könyvnyomda
Részvénytársaság.